

UTKAST – TIL DISKUSJON PÅ INSTITUTTTLUNSJEN 28.8.2018

Institutt for offentlig retts svar på høringsrunden i forbindelse med fakultetets vedtak om reduksjon av valgemner

NB Dette er en foreløpig innstilling fra institutt for offentlig rett på fakultetets forslag om reduksjon av antall valgemner basert på interne høringer, forslag og møter på IOR.

Oversikt over prosess på fakultetet, valgemner og kriterier:

Fakultetet (dekanat og styret) har bestemt at antall valgemner for rettsvitenskapelige fag skal ned fra 71 til 50. Emnene er fordelt instituttvis etter hvem som er fagansvarlig lærer. IOR har 26 emner som etter fakultetets vedtak skal reduseres til 20. Mange valgemner berører fagområder som går på tvers av instituttgrensene. I denne høringsrunden er det vanskelig å ta hensyn til dette fordi vi ennå ikke vet hvilke emner de andre instituttene vil velge å ta ut. Det kan eventuelt tas opp når instituttene foreslår sees i sammenheng. De valgemnene som nå velges for å tas med videre, skal det undervises i fra og med våren 2019 og i 4 år. Deretter foretas det en ny gjennomgang av porteføljen. De fag som tas ut nå, kan derfor komme tilbake senere.

Alle ansatte og særlig de fagansvarlige for valgemnene har vært invitert til å kommentere særlig egne fag eller de fag de har en faglig interesse i. Instituttet har gjennomført ett instituttmøte med plenums- og gruppediskusjoner om instituttets portefølje av valgemner. Gruppene var inndelt faglig tematisk (straff og prosess, menneskerettigheter og velferd, internasjonale fag, andre sentrale offentligrettslige fag). I tillegg har instituttet fått inn noen kommentarer fra de respektive fagansvarlige lærere. Instituttledelsen har oppfordret til at man samtidig med den pålagte behandlingen av forslag til reduksjonen av antall valgemner gjennomgår alle fag med henblikk på oppdatering, endring og eventuell sammenslåing av fag og vurderer forslag til nye fag innenfor den rammen vi har.

Følgende valgemner har ansatte ved IOR fagansvaret for i dag:

Barnerett, Helse rett, Diskriminerings- og likestillingsrett, Trygderett, Sosialrett, Menneskerettigheter, Konfliktbehandling, Bevis teori, Forhandlinger, Skatt I, II (bedriftsskatterett) og III (internasjonal skatterett), Lovgivningslære, Kommunalrett, Rettshistorie, Naturressursrett i et miljøperspektiv, Allmenn rettsteori, Refugee and asylum law, Womens Law and Human Rights. Human Rights and Counter-Terrorism, The Right to Peace, Public International Law, International Criminal Law, International Constitutional Law and Democracy, International Environmental Law, International Trade Law, Comparative Public Law.

Forslag om nye emner: Law and Technology (Malcolm Langford), International Courts (Andreas Føllesdal, Geir Ulfstein), Politi- og påtalerett (Synnøve Ugelvik, Anders Løvli), Supreme Courts: Politics and the Rule of Law in Europe: Past, Present, Future (Marit

Halvorsen), International Law and International Relations (Malcolm Langford, Cecilia Bailliet, Jørgen Skjold).

Fakultetskomiteen som har gjennomgått fakultetets valgmemneportefølje og foreslått reduksjonen, har foreslått at det bør legges vekt på antall eksamensmøtte studenter over de siste fire år (det fremgår av statistikk som er delt ut fra fakultetet), betydning for sammenheng med andre fag (PIL-programmet, valgmemne-pofiler mv), samfunnsmessig relevans og fag- og forskningsutvikling. For instituttets del kan det legges til at det bør legges en viss vekt på faglig spredning slik at alle fagmiljøene får sin rimelige del av valgmemnene innenfor de rammene vi har. Tilgang på lærerkrefter er også en viktig faktor. Instituttets ansatte oppfordres til å vurdere om der er valgmemner med middels eller liten oppslutning som kan slås sammen med andre emner, kan gå annet hvert år, og om noen fag kan vente til neste 4-års periode.

Instituttets vurderinger

Følgende valgmemner har over de siste 4 år hatt et snitt i eksamensdeltakelse på 50 + : *Barnerett, Helserett, Refugee and asylum law, Skatterett I, Konflikthåndtering, Diskriminerings- og likestillingsrett, Trygderett, Women's law and human rights, Human rights and counter terrorism, The right to peace, Public international law, International constitutional law and democracy*. Alle disse foreslås videreført ut fra så vel oppslutning som samfunnsmessig relevans og betydning for fag- og forskningsutvikling. Alle emnene preges av aktiv fagutvikling. De er knyttet til forskningsmiljøer og har god tilgang på lærerkrefter. To av disse, 'Human rights and counter terrorism' og 'The right to peace', alternerer og går annet hvert år. De bør derfor betraktes som ett valgmemne tilsammen. Det vil si at denne gruppen består av tilsammen *II valgmemner*. Det anbefales at alle disse valgmemnene tas med videre.

Ett valgmemne, *Skatterett I*, bør kommenteres særskilt. Faget var tidligere obligatorisk. Det har stor samfunnsmessig relevans, og stor oppslutning som valgmemne. Andre valgmemner i samme fagområde er *Skatterett II (Selskapsskatterett)* og *III (Internasjonal skatterett)* som begge har mindre oppslutning (38 og 21). Instituttet vurderer det likevel slik at alle tre skatterettsfag er sentrale med hensyn til den offentlige og samfunnsmessige regulering av økonomi og særlig næringsliv og nødvendige elementer i finansieringen av velferdsstaten og andre felles infrastrukturer i samfunnet. Internasjonal skatterett og Selskapsskatterett har mindre studentoppslutning, men er samfunnsmessig svært viktige fagområder som det er viktig å ha et undervisningstilbud i. Uten et relativt bredt undervisningstilbud i faget ved Det juridiske fakultet, har private lærekrefter ved BI monopol på å utdanne fremtidens skattejurister, og det antas å være mer privatrettslig rettet. Det er derfor viktig å opprettholde alle tre fagene både for undervisningens skyld og for å ivareta deres faglige utvikling. Det er ansatt én professor med skatterett som hovedansvar. Han dekker undervisningen i alle tre fag. Fagene går annet hvert semester, men undervisningen er ikke tilstrekkelig for å dekke hans undervisningsplikter. Selv om den aktuelle ansatte kan gjøre annen undervisning vil det på det nåværende tidspunkt ikke frigjøre så mange ressurser til annen undervisning dersom

Skatterett II eller III ble nedlagt. Begge er strategisk viktige fag å opprettholde på grunn av deres innhold og betydning for samfunnets og velferdsstatens økonomi. Instituttet foreslår derfor at alle tre fag inntil videre opprettholdes. Det kan vurderes å la Skatterett II og III gå annet hvert år. Hvordan dette bør håndteres etter den nåværende fagansvarliges avgang, må man komme tilbake til.

Rettslig bevisteori er et relativt nytt fag med god oppslutning (46). Det regnes som sentralt og viktig for fagmiljøet og for videre forskning på området. Man regner med at det får en økende oppslutning. Det foreslås opprettholdt.

Faget *Forhandlinger* er nytt og har bare gått én gang foreløpig med en begrensning i påmeldingen (26). Det er knyttet til faget *Konflikthåndtering*, se ovenfor. Begge regnes som faglig viktige og som en del av faglig utvikling på prosessområdet. *Forhandling* har en generell faglig metodikk og er et fag som går på tvers av mange rettsområder. Utviklingen av faget har i særlig grad vært knyttet til utviklingen av et forslag til en SFU. IOR foreslår derfor at dette faget ansees som fakultetets ansvar å ta videre, men at det ikke tas med på IORs liste..

International Criminal Law (42), *International Environmental Law* (38) og *International Trade Law* (25) omhandler alle samfunnsmessig viktige tema. Alle tre er viktige på valgprofilene på PIL-programmet. Instituttet har ansvaret for den internasjonale mastergraden Public International Law. Den har hatt god oppslutning, og studentene har vist god gjennomføringsevne. Programmet er avhengig av at det er et visst antall valgемner å velge mellom for studentene. Det bør derfor utvises forsiktighet med hensyn til å redusere de internasjonale fagene for mye. De norske masterstudentene i rettsvitenskap skal nå også ha minst ett engelskspråklig valgемne. Det har gitt økt oppslutning om emnene, og det er en god arena for kontakt mellom norske og utenlandske studenter ved fakultetet. Det anbefales at alle tre valgемner opprettholdes.

Faget *Naturressursrett i et miljøperspektiv* har liten oppslutning og kan neppe opprettholdes. Det engelske faget *International Environmental Law* er dermed det eneste miljørettsfag på valgемnesiden. Det taler i seg selv sterkt for å opprettholde det.

PluriCourts-miljøet har et sterkt ønske om å utvikle et valgемne om *International Courts* for å utnytte den kompetansen som ligger i miljøet, men det er ikke levert inn et konkret forslag til et slikt fag. IOR foreslår at PluriCourts-miljøet bidrar innenfor flere av de engelskspråklige fag med den relevante kompetansen. Det er allerede artikler om internasjonale domstoler med på pensum i flere fag. Dette kan utvikles videre. PluriCourts kan samtidig bruke noe tid på å utvikle et forslag til et eget valgемne på dette området.

De internasjonale valgемnene er spredt på fire av instituttene. Det har vært ett møte for å forsøke å koordinere og se på mulige sammenslåinger. Etter den instituttvise gjennomgangen bør fagene diskuteres samlet for å vurdere om det er mulig å slå sammen noen av fagene.

Faget *Sosialrett* har liten oppslutning, men har viktige elementer og bør videreutvikles til et *velferdsstatsfag*. Det foreslås at deler av faget *tas inn i trygderettsfaget* for den neste perioden. Samtidig kan det arbeides videre med forslag til et nytt valgемne om velferdsstatsrett som senere kan foreslås.

Kommunalrett er et fag med liten oppslutning, men det er et viktig fag, og vi har et visst nasjonalt ansvar for å vedlikeholde og tilby det. Det er pr i dag lite undervisning i faget, og det foreligger ikke klare planer for å utvide dette. Det foreslås opprettholdt, men tilbudt annet hvert år inntil det foreligger klarere planer. Det er likevel noe man kan komme tilbake til.

Lovgivningslære er et relativt nytt fag som ble startet i forbindelse med at Inge Lorange Backer kom tilbake til fakultetet etter to år som leder av Lovavdelingen i Justisdept. Faget har ikke hatt stor oppslutning, men er nå knyttet til det nye Klarspråk-prosjektet der det nå er i ferd med å bli ansatt en ny førsteamanuensis i full stilling. Det bør derfor opprettholdes av hensyn til fagets store samfunnsmessige relevans og den aktuelle interessen og behovet for fagutvikling på området og for prosjektet. Det kan hevdes at dette er et fag som det er i fakultetets generelle interesse å opprettholde og videreutvikle og ikke bare en del av IORs fagansvarsområde.

Comparative Constitutional Law (15) har hatt en lav deltakelse. Det foreslås at det utgår, men elementer av det dekkes allerede eller kan tas inn i *International Constitutional Law* og *Public International Law*.

Fagene *Menneskerettigheter*, *Naturressursrett i et miljøperspektiv* og *Allmenn rettsteori* har liten oppslutning og har innhold eller perspektiver som delvis tas videre i andre valgемner eller obligatoriske fag. De foreslås nedlagt for neste periode.

Forslag på nye fag

Strafferettsmiljøet ønsker videre å opprette et nytt fag, *Politi- og påtalerett*. Dette faget er det stor interesse for i fagmiljøet. Flere av instituttets faste vitenskapelig ansatte vil være med å undervise i faget. Dette vil i langt større grad gi studentene innblikk i forskningsfronten enn det som nå er mulig å få til i de obligatoriske fagene strafferett og straffeprosess som i så vesentlig grad har blitt nedskalert som obligatoriske emner. (Straffeprosessrett og strafferett har blitt omtrent halvert i antall studiepoeng gjennom de siste årene, og har i dag kun 10 stp. hver.) Politirett (10 stp.) og påtalerett (20 stp.) undervises i dag ved UiB, og er blant fakultetets desidert mest populære valgfag. En er kjent med at jusstudenter fra UiO flytter over til Bergen for å ta faget, fordi det anses som svært relevant for karriere innen påtalemyndighet og domstol. Rektor ved Politihøgskolen og Riksadvokatembetet oppfordrer fakultetet til å opprette faget. Særlig sistnevnte understreker et ønske om å bidra med både faglige og personelle ressurser til fagutviklingen og undervisning. Politi- og påtalerettsfagene i Bergen har bidratt til å bygge et langt sterkere fagmiljø, som bidrar til økt samarbeid, formidling og eksterne søknader, men også i forhold til rekruttering til fakultetet, derunder av stipendiater. Det er en vesentlig mangel ved jussutdanningen i Oslo at det ikke er muligheter

til fordypning innen fagområder som er så sentrale for samfunnet. Juristene som arbeider i de ulike delene av strafferettssystemet, er med på å forvalte den mest inngripende delen av statens maktapparat. I tillegg til fordypning i straffeprosessuelle emner tar valgemnet sikte på å gi studentene refleksjonsgrunnlag for det samfunnsoppdraget som ligger i strafferettssystemet. Politi- og påtalerettsfaget har åpenbart stor samfunnsmessig betydning. Det foreslås opprettet.

Opprettelsen av faget er viktig også fordi det er ønskelig å opprette en strafferettslig profil for studiet, som kan bestå av bevisteoriemnet, Politi- og påtalerett, for eksempel et av skatterettsemnene, International Criminal Law, Konflikthåndtering, praksisemne hos JURK eller JussBuss, Moot Court, Internet Governance, Privacy and Data Protection, Utlendingsrett og/eller menneskerettslige fordypningsemner. Arbeidet med en strafferettslig profil er i oppstartsfasen, men er i alle tilfelle avhengig av et grunnleggende politi- og påtalerettsfag. Det er også foreslått et nytt emne i *rettspsykologi* som kunne gå inn i en slik profil. Dette er også et viktig emne, men det foreslås at det arbeides videre med utviklingen av faget, og at det kan vurderes tatt med i en senere omgang.

Law and Technology er et nytt og viktig fagfelt med økende bruk av roboter, overvåkning, internett og digitalisering i offentlig forvaltning og ved domstolene. Det har potensielt omfattende konsekvenser for en rettsstatlig forvaltning, men det er også et tverrgående område med både offentlig- og privatrettslige aspekter. Det bør utvikles nye valgemner om dette. Malcolm Langford har levert et forslag til et fag om *Law and technology*. Instituttet er enig i at det bør være et slikt fag som er forankret i offentlig rett og med tilknytning til IOR. Samtidig er det behov for å diskutere og koordinere fagutviklingen på dette området blant de som er engasjerte i den på tvers av instituttene. Fagområdet har framtidig stor samfunnsmessig betydning. Det foreslås opprettet så snart det er faglig forsvarlig. Dette er et emne med stor generell interesse som fakultetet som helhet bør ta et ansvar for.

Retts historie (21) heter egentlig *Norsk forfatningshistorie*. Det har for få studenter til at det bør videreføres ut fra de retningslinjene som fakultetet har vedtatt. Det samme miljøet har foreslått et engelskspråklig fag *Supreme Courts, Politics and the Rule of Law in Europe: Past, Present, Future* som dekker noe av det samme fagområdet, men i en internasjonal kontekst. Det er interessant med et engelskspråklig valgemne på dette området. Det kommer både norske og internasjonale studenter til gode. Det foreslås at dette faget opprettes, men holdes annet hvert år.

Under arbeidet med denne prosessen er det kommet ytterligere et forslag om et nytt valgemne, *International Law and International Relations*, fra Cecilia Bailliet, Malcolm Langford og Jørgen Skjold. Sentralt i dette faget er å vise en bredere utvikling, kontekst og begrunnelse for internasjonal rett. Internasjonale organisasjoner og institusjoner vil trekkes inn. Det skal også bygges opp slik at det kan tas av så vel samfunnsvitere som jurister. De som foreslår det peker på at det har flere formål og målgrupper: 1) En slik vinkling av internasjonal rett er etterspurt av de som driver INTER 3090 på SV-fakultetet. Her kan et slikt fag bli obligatorisk og få 15-20 studenter pr år, 2) Det er behov for et slikt fag på PIL-

programmet. Det kan erstatte faget Oral Advocacy som valgemne og som obligatorisk fag på PIL-programmet. Det er enighet med fagansvarlig lærer på Oral Advocacy om dette. 3) Det vil være relevant for juss-studenter som ett av valgemnene, 4) Det kan være svært relevant for ferdig utdannede jurister som jobber i sentraladministrasjonen og relevante direktorater. På denne bakgrunn kan det anbefales at dette faget startes opp som nytt valgemne H-2019 i stedet for Oral Advocacy.

Oppsummering:

Følgende valgemner foreslås beholdt fra IOR:

Barnerett

Helserett

Diskriminerings- og likestillingsrett

Trygderett (med noe fra sosialrettsfaget)

Women's law and human rights

Konflikthåndtering

Rettslig bevisteori

Politi- og påtalerett

Skatt I

Skatt II

Skatt III

Lovgivningslære,

Kommunalrett (tilbys annet hvert år)

Refugee and asylum law,

Human Rights and Counter- Terrorism (tilbys annet hvert år)

The Right to Peace (tilbys annet hvert år)

Public International Law

International Criminal Law

International Constitutional Law and Democracy,

International Environmental Law,

International Trade Law,

Supreme Courts, Politics and the Rule of Law in Europe: Past, Present, Future (annet hvert år)

Law and Technology

Til sammen blir dette 21 valgemner dersom valgemner som bare går annet hvert år regnes som ½ valgemne.

I tillegg foreslås det nye faget *International Law and International Relations* opprettet. Det vil erstatte et eksisterende fag, Oral Advocacy, på PIL-programmet og ellers som fag. Det siste faget ligger på SMRs liste der det vil komme til fradrag. Det er ikke tatt med på listen ovenfor fordi det ikke vil bidra til en økning av antall valgemner totalt.

Tilleggs kommentarer: Utviklingen av nye fag og fakultetets ansvar

Faget *Forhandlinger* er nytt og har bare gått én gang. Det er et viktig fag i seg selv, men ansees i tillegg som et sentralt fag i tilknytning til fakultetets arbeid i forbindelse med arbeidet med en SFU. Det er et fag som er like relevant for privatrettslige som offentligrettslige fag, og det har tilknytningspunkter til perspektivfagene. Det bør derfor være et fag som ansees som fakultetets ansvar å føre videre. Også faget *Law and Technology* og *Lovgivningslære* ansees som fag eller nye fagområder er i særlig grad tverrfaglig orienterte,

og som fakultetet som helhet derfor bør ha et betydelig ansvar for. De har samtidig en betydelig offentligrettslig side. De foreslås derfor beholdt på IORs liste. Fagene *Sosialrett/Velferdsrett, Rettspsykologi og International Courts* kan det arbeides videre med utviklingen av. Det foreligger foreløpig ikke tilstrekkelig klare fagplaner. Det foreslås at det kan arbeides videre med disse slik at de eventuelt kan foreslås neste gang.